

Klassisk ®

JUSSI BJÖRLING 100 ÅR

SOMMERFESTIVALENE
- HJEMME OG UTE

SOPRANENE FRA GEORGIA

MARGOT FONTEYN

SVERRE JORDAN

EKSKLUSIVT INTERVJU HJEMME HOS

VASILY PETRENKO

2/2011 · 13. årgang · kr 79,- inkl. mva

NYTT PÅ CD · NYTT PÅ DVD · NYE BØKER

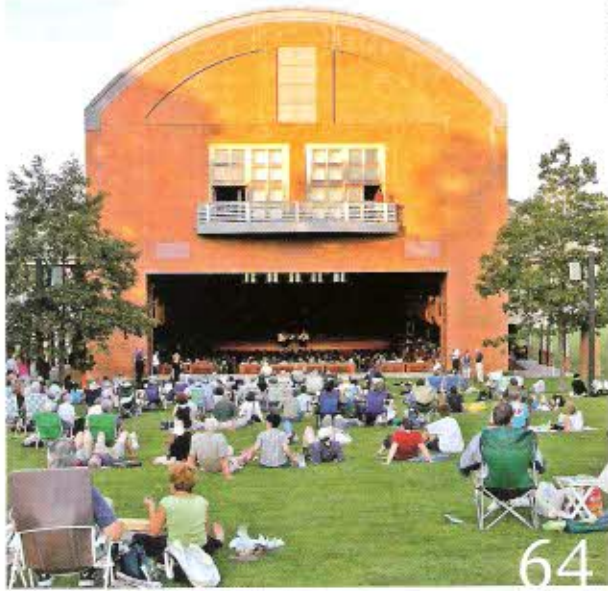

Foto: Siri Rosner

Foto: Salvo Sportato

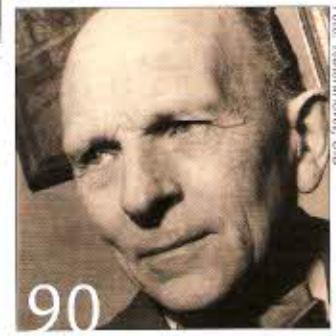

Foto: Teaterarkivet, Ulf

#02.11

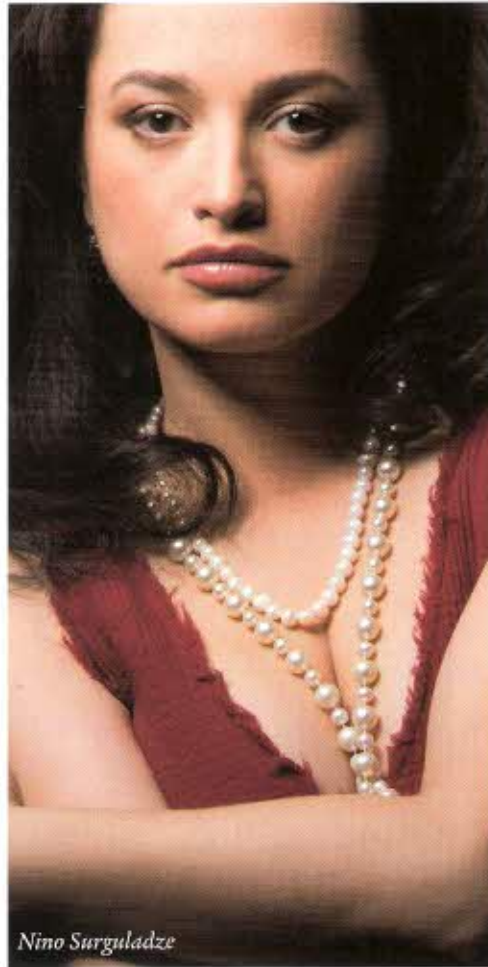
- 10 **Vasily Petrenko**
  - 16 Jussi Björling 100 år
  - 22 Noter og uoter
- 28 **Norske sommerfestivaler**
  - 34 Utenlandske sommerfestivaler
  - 42 Felespill i midnattssol
  - 46 Kammermusikk i Stavanger
- 48 **Det arktiske fenomenet fra Tromsø**
  - 52 Åmot Operagard
  - 56 BBC Proms
  - 58 From Australia til Trondheim

- 62 **De definerte sine nasjoner**
  - 64 Tanglewood-festivalen
  - 68 Nytt på CD
- 80 **Tabloidopera om Anna Nicole**
  - 82 Det georgiske underet
  - 86 Wagner i Tvedestrand
- 88 **Margot Fonteyn**
  - 90 Jordan visste hvordan
  - 94 Bøker om musikk
  - 96 Nytt på DVD

Foto: Salvo Sportato

Nino Machaidze

Nino Surguladze

Foto: Salvo Sportato

Anita Rachvelishvili

GEORGIA-FENOMENET

Tekst: Piera Anna Franini · Foto: Salvo Sportato, Florian Borlein

TRE KVINNER UTGJØR NOE SOM KAN DEFINERES SOM "GEORGIA-FENOMENET" - OG ALLE TRE VOKSTE OPP PÅ BRØD OG SANG. FAKTUM ER AT DET HENDTE DET IL OG MED MÅTTE GI OPP BRØDET; FATTIGDOMMEN I LANDET VAR SÅ STOR AT DET KUNNE VÆRE VANSKELIG Å SKAFFE MAT.

Alle tre forlot Georgia med bare en koffert og noen få kroner i lommen, men med lovende stemmer, og fremfor alt, sterke viljer og kampvillige sinn, typisk for folk som må sloss for å overleve. I alfabetisk orden heter de: Nino Machaidze, mezzo-sopran, Anita Rachvelishvili, mezzo-sopran, og Nino Surguladze, sopran, og de er henholdsvis, 28, 27 og 34 år gamle. Deres fødeby

*“Har man ikke brød,
må man iallfall ha roser!”*

Tre billedskjønne georgiske sangerinner, alle fra trange og vanskelige kår, krig og sult, er gått ut fra La Scala-akademiet og videre til verdens fremste opera-arenaer. Her Nino Machaidze i en tidlig Mozart-opera, Ascanio in Alba.

er Tbilisi, hovedstaden i Georgia, og de studerte i hjemlandet før de flyttet til Italia for å videreutvikle seg i det som kalles “Milano-verkstedet” – berømt for alle talentene det har frembrakt.

La Scala-akademiet, som institusjonen heter, har vært i gang i 14 år, blant andre takket være folk som Leyla Gencer, og har formet de vakre stemmene til mange unge sangere. Noen har fått fine karrierer, andre har gått seg bort i labyrintene av sitt stadig mer krevende yrkesvalg, mens noen få har gjort store gjennombrudd. Det gjelder disse tre unge, eksepsjonelle skikkelsene, som allerede har sunget på flere av de viktigste operascenene og har kalenderen fulle av prestisjetunge avtaler.

Det mest oppsiktsvekkende tilfellet er Rachvelishvili. 7. desember 2009 fremførte hun tittelrollen i den nye *Carmen*-produksjonen som åpnet sesongen 2009/10 ved La Scala i Milano. Jonas Kaufmann var hennes partner som Don José og Daniel Barenboim

dirigerte da hun gjorde sin debut i en hovedrolle. Forestillingen ble TV-overført over hele Europa og var et klart tegn på at en ny stjerne var født, over natten, som det heter.

Dette var begynnelsen og den førte til et antall kontrakter allerede dagen etter hennes triumf, mens hun feiret det magiske øyeblikket sammen med foreldrene – faren er arbeidsformann, moren frisør; de var kommet til Italia takket være flybilletter og visa som den georgiske presidenten selv hadde sørget for.

– Jeg er glad for å komme i gang med arbeidet, slik at jeg snart kan realisere prosjektene jeg ser for meg, sa hun til meg dagen etter sitt gjennombrudd. Svært konkrete prosjekter, viste det seg, som hadde med oppussing av foreldrenes leilighet å gjøre. Bare sentralvarmen gjensto. Noen få måneder tidligere hadde sangeren fortalt meg at det meste var ferdig og at hun endelig hadde kjøpt huset for familien.

De måtte oppta et lån på leiligheten for å klare utgiftene i forbindelse med hennes første studiereise til Italia.

SULT, KULDE OG SUKSESS

Rachvelishvilis historie er som et eventyr. Fra oppveksten i Tbilisi husker hun at “det var fattigdom overalt”.

– Om vinteren pleide vi å ha på oss våre besteforeldres frakker og sokker som gikk til knærne – støvler var for dyrt. Det hendte vi sultet, og svært ofte manglet vi både lys og vann.

Da hun valgte å satse på Scala-akademiet, var det fordi Nino Surguladze, som allerede hadde vært der, snakket begeistret om det.

– Jeg nærmet meg slutten på mine egne musikkstudier, og min lærer, Manara Egadze, hadde bare kort tid igjen å leve. Dessverre døde hun før jeg reiste til Italia. Hun var så opptatt av at jeg skulle komme i gode hender. Vi bestemte sammen at jeg skulle delta i konkurransen for å komme inn ved

Anita Rachvelishvili – den ultimate Carmen

akademiet, forteller Rachvelishvili, som flyttet til Milano og grep første anledning til å få audition for Daniel Barenboim.

- Jeg regnet med å få en liten rolle, som Mercedes, men Barenboim ba meg synge en arie, og da satsset jeg på "Habanera". Noen måneder senere fikk jeg de gode nyhetene av operasjef Stéphane Lissner: Jeg skulle synge hovedrollen ved sesongåpningen på La Scala!

- Har din oppvekst i så trange kår formet deg?

- Jeg ser nok verden med andre øyne enn mange andre. Jeg tror jeg kan skille mellom hva som er fundamentalt nødvendig og hva som er overflødig. For eksempel mener jeg at enkelte kunstners stjernenykker er bortkastet energi.

Rachvelishvilis eventyr fortsetter. Fra den dagen av, 7. desember 2009, er hun overalt blitt kjent som Carmen. I Berlin, i Arena di Verona, i Toronto og i januar i fjor på Metropolitan i New York – med Roberto Alagna som Don José – et innhopp på kort varsel fra operaen som allerede har kontraktfester denne ekstraordinære mezzoen for 2013. I januar i fjor sang hun også i Valencia – dit hun skal

tilbake i november i år – med en annen ung begavelse å holde øye med, den israelske dirigenten Omer Meri Wellber, i Tsjajkovskijs *Olegin* i Mariusz Trelinskijs regi. I mai kan man høre Anita Rachvelishvili i *Samson og Dalila* i Amsterdam, under dirigenten Giuliano Carella.

NINO MACHAIDZE

I løpet av inneværende år, vil sopranen Nino Machaidze få oppfylt sin drøm om å synge i alle de største operahusene i verden. I fjor høst debuterte hun ved Covent Garden i London, deretter ved Metropolitan i New York, Staatsoper i Wien og l'Opéra Bastille i Paris. Kunne man ventet noe mindre av en som innledet sin karriere ved La Scala Milano?

I 2005 ble hun opptatt ved Scala-akademiet, allerede året etter sang hun for betydningsfulle institusjoner, og i juni vender hun tilbake for å gjøre *Romeo og Julie*. Machaidze spilte inn sin første DVD for Universal i oktober, Bellinis *I puritani*, med Juan Diego Flórez. Er en slik suksess skremmende?

- Alle mine drømmer blir oppfylt, og jeg er en rolig og glad person. Jeg studerer mine roller uopphørlig, og forsøker ikke å trå feil, sier hun. På spørsmålet om hun også ønsker

å bli skuespiller – hun ligner oppsiktsvekkende på Angelina Jolie – svarer hun:

- Det hender at jeg blir fotografert fordi noen faktisk tror at jeg er henne. Akkurat nå kunne jeg godt tenke meg å treffe henne. Uansett, ikke noe skuespill for meg, sier hun, og legger til at hun ikke vil høre mer om å være stjerne eller om Hollywood-glamour.

- Jeg, en stjerne? Selvsagt ikke. For meg er det absolutt enkleste det beste. Jeg husker det året vi levde på svart brød, margarin og ketchup. For å ha råd til sangtimer, måtte jeg gå til timen i over en time i snøen.

Alt dette har lært henne å beholde bena på jorden. Hennes honorarer har steget betraktelig, men hun forsikrer at hun har "et fornuftig forhold til penger".

- Jeg forsøker å hjelpe familien, og jeg kunne aldri kjøpe meg en kostbar håndveske hvis jeg visste at mine kjære i Georgia ikke kunne klare seg eller skaffe seg det nødvendige for å overleve.

NINO SURGULADZE

Det første georgiske fenomenet var Nino Surguladze: langt, svart hår, fløyelsøyne, store lepper.

- Vi er alle tre kommet ut av Scala-akademiet – en enestående treningsbase for våre karrierer, men også en livets skole. Der fikk vi sjansen til å vokse profesjonelt under veiledning av noen av de beste lærerkraftene som finnes. Jeg kommer alltid til å være takknemlig overfor Leyla Gencer og Riccardo Muti – de første som trodde på meg. Jeg sang ved sesongåpningen på La Scala i 2003, i rollen som Marie i Rossinis *Moses og Faraos*. I den samme operaen sang jeg, igjen under Mutis ledelse, i Salzburg i fjor sommer og i Roma i desember.

Uten tvil har Surguladze en vakker stemme, og hun ser også imponerende ut på scenen. Denne sangeren har alltid vært interessert i å være skuespiller.

- Jeg spilte i min første film: da jeg var ni år gammel. Den handler om et barn og en delfin, og gjorde stor suksess i Georgia. Jeg ble urvalgt blant 350 piker. Deretter spilte jeg i noen filmer til, men med krigen etter kommunismens sammenbrudd og de med-

Foto: Silvio Sportato

Foto: Silvio Sportato

Nino Machaidze forveksles av og til med Angelina Jolie

Nino Surguladze skal gjøre fire ulike Carmen i 2011.

følgende økonomiske problemene, gikk georgisk filmindustri i dvale. I mellomtiden var jeg begynt å synge, først popmusikk og så gikk jeg videre ved musikkakademiet.

- Det kan ikke ha vært lett, hverken for deg eller andre georgiske ungdommer, og vie seg til musikken under slike elendige forhold?

- Kanskje vi klarte det nettopp av den grunn. Det var så avgjørende for oss. Har man ikke brød, må man iallefall ha roser. Ja, det var hardt å leve

uten elektrisitet eller gass, og ofte uten mat. Noen kvelder mens jeg sang, sto frostrøyken ut av munnen min, men det var bare å stå løpet. Hvis mange av oss klarte å skape oss et navn i opera, skyldes det også nødvendigheten av ekstra innsats: viljen til å lykkes både for egen del og for landet. Hver enkelt suksess er også en suksess for Georgia.

Akkurat som med Rachvelishvili er Surguladzes navn knyttet til *Carmen*, i den grad at hun i løpet av 2011 skal

være med i fire forskjellige produksjoner av Bizets opera: i Hamburg, San Diego, Tokyo og Otsu, samt i *Lucrezia Borgia* ved München-festivalen i juli. ●

Oversatt fra engelsk av Mona Levin

PIERA ANNA FRANINI fra Milano er musikkritiker og journalist i den store italienske avisen "Il Giornale". Hun skriver for magasiner som Vanity Fair om hjemlige og internasjonale hendelser innen klassisk musikk, kultur og underholdning.
